

Encara no s'han pintat totes les ratlles a Europa

Les nacions dels europeus, de nou

Després d'unes dècades en què semblava impossible modificar res a Europa, les nacions han ressorgit amb força després de la caiguda del mur de Berlín.

Albània

El principal problema nacional d'Albània és el fet que una part del país, Kosovo, és dins la república de Sèrbia. Segons el cens

iugoslau, hi ha 1.730.364 albanesos a Iugoslàvia, dels quals la majoria (1.226.736) a Kosovo. El seu estatut oficial era fins fa uns anys el d'una província autònoma dins la república de Sèrbia. Però Sèrbia ha abolit l'autonomia. Després d'uns mesos de relativa calma, a final del 1992 tornava a haver-hi importants incidents entre serbis i albanesos. També s'ha estès el conflicte a la veïna república de Macedònia, amb molta població albanesa.

Per altra banda, dins Albània, hi ha una àrea poblada per grecs (uns 200.000) que han reclamat aquests últims mesos de ser incorporats a Grècia.

Alemanya

Davant Alemanya hom està sempre alerta, per la possibilitat que es desvetllin les reivindicacions sobre antics territoris ale-

manys avui pertanyents a altres estats. Cal tenir en compte que, avui dia, una associació que reivindica aquests territoris reuneix, només a la RFA, 3 milions de socis; molts més que cap partit polític. Els territoris més clarament reivindicats són els definits d'Alemanya Oriental (l'antiga RDA fóra l'Alemanya "central"). Aquests són Silèsia (Polònia i Txecoslovàquia), Pomerània (Polònia) i Mazúria (Polònia, URSS i Lituània). D'una manera molt més feble hi ha qui reivindica també el Luxemburg i l'Alsàcia-Lorena francesa. I són absolutament minoritaris els qui demanen l'annexió d'Àustria, Lichenstein i el Tirol del Sud o la Suïssa alemanya.

Hi ha minories alemanyes també a Bèlgica (60.000), Dinamarca (7.000), Holanda (40.000) a l'ex-Unió Soviètica (més

d'un milió, sobretot al Kazakhstan), a la república Txeca (56.000), a Hongria (uns 10.000), a Romania (363.000) i a Eslovènia.

El segon gran problema nacional alemany, aquest d'ordre intern, és la gernació d'immigrants que hi han acudit. En la mesura que aquests consoliden identitats pròpies, van en detriment de l'alemanya. També hi ha una petita minoria eslava, els sòrabs, en territori de l'antiga RDA. Els sòrabs o lusacians són uns 70.000 i viuen al sud-est de Berlín.

Andorra

Andorra és l'únic territori català que no forma part dels estats espanyol o francès, però, tot i així, no defuig tampoc la seua presència. El president de la república francesa és un dels dos coprínceps. De l'altre costat, el bisbe de la Seu d'Urgell, tot i no representar Espanya, es veu convertit sovint en el "copríncep espanyol"

Els únics atemptats contra l'actual estatut d'Andorra podrien provenir d'una abdicació del copríncep episcopal en favor de la monarquia espanyola o d'una major intrusió de la república francesa. Una sobirania espanyola sobre Andorra, per la qual treballen activament alguns grups de pressió a Madrid, podria exaltar els ànims dels espanyols que hi resideixen (aproximadament el 58% de la població) i que avui són ciutadans de segona categoria. Però, de moment sembla, que l'amenaça principal ve de la part francesa.

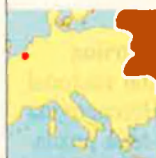
Àustria

Àustria és un país estrany des del punt de vista nacional. Culturalment els austríacs pertanyen a la mateixa comunitat que els alemanys. Però històricament han menat vides separades, i quan s'han unit política-

ment han acabat en una situació catastròfica. Això fa que avui siga complicat i poc prudent situar Àustria dins el mapa alemany, però a la vegada és l'únic lloc on es pot posar. La nacionalitat austríaca s'ha desenvolupat a conseqüència de l'existència del seu estat però, entesa per ella sola, no té un sentit major que el d'altres identitats inventades.

Dins Àustria, actualment, hi ha diverses minories en les zones de frontera: hongaresos, eslovens a la Caríntia..., però el seu nombre és molt reduït. Àustria també exerceix un gran influx sobre el Tirol del Sud, actualment a l'estat italià.

Bèlgica

El futur de la Bèlgica actual sembla irremediablement la separació de territoris i la independència dels flamencs. Cal recordar que la Bèlgica moderna és regne independent des del 1831 i des d'aleshores sempre ha tingut com a principal problema la coexistència entre les seues dues principals comunitats, la flamenca i la valona (de parla francesa i que representa aproximadament el 45% de la població).

Durant molts anys Bèlgica ha ignorat les qüestions lingüístiques i nacionals, tot i la seua complexa geografia. El primer qüestionament arribà en 1870, quan el partit catòlic -dominat pels flamencs- aconseguí l'ús del neerlandès per l'administració. Aquesta batalla s'anirà arrossegant fins al 1921, quan l'ús del neerlandès és permès als ajuntaments, i fins al 1935, any en què, per primera vegada, es decreta el monolingüisme a una banda i altra de la línia de demarcació lingüística. En 1960 la nova generació flamenca, ja monolingüe, exigeix per primera vegada la creació d'un estat propi. No ho aconseguiran, però forcen la regionalització del país l'any 1972. Des d'aleshores s'han produït continuats conflictes lingüístics (el més recent és el

del batlle francòfon dels Furons). El rei Balduí ha arribat a afirmar que no sap si Bèlgica existeix realment o no.

Dins Bèlgica hi ha també els territoris alemanys d'Eupen i St Vith i les zones bilingües germano-franceses de Malmédy i Welkenraedt.

Bohèmia (República Txeca)

Sembla que la república txeca, que es farà independent el primer de gener del 1993, adoptarà definitivament el nom de Bohèmia. Bohèmia és una de les tres regions que formen Txèquia o els Països Txecs. Les altres dues, cadascuna d'elles amb una fortíssima personalitat pròpia, són Moràvia i una part de la Silèsia. D'aquesta van ser expulsats milers d'alemanys al final de la Segona Guerra Mundial. Amb l'accés del país a la independència potser renaixeran les tensions entre les regions, especialment entre Bohèmia i Moràvia, que ara quedaven en segon terme per causa de la relació amb Eslovàquia. Dins Bohèmia a penes sí hi ha eslovacs. I, de la mateixa manera, dins Eslovàquia a penes sí hi ha txecs. Sens dubte això ha contribuït molt a fer que la separació fos tan ordenada.

Bòsnia i Hercegovina

La personalitat nacional de Bòsnia i Hercegovina mai no havia estat proclamada fins ara. En realitat es considerava que eren dues regions de frontera entre Croàcia i Sèrbia (entre l'antic imperi austríac i l'antic imperi turc) que només resultaven reconeixibles pel seu caràcter de terra pràcticament de ningú, amb una població intensament barrejada de musulmans, croats i serbis. Potser, en altres circumstàncies, Bòsnia hauria desaparegut, repartida entre croats i serbis i amb els musulmans convertits en minoria a tots dos costats. Però la seua voluntat de supervivència com a estat és avui dia indiscutible.

Bulgària

Bulgària és independent des del 5 d'octubre del 1908. Abans formava part de l'imperi otomà. L'actual estat búlgar té 8.942.976 habitants, un 9% dels quals són turcs. Hi ha també minories jueves, gitanes, romaneses i armènies. La violència antiturca s'hi desencadena episòdicament. Cada vegada són més els turcs que emigren i això

pot resoldre el problema en qüestió d'anys.

L'actual territori de Bulgària va ser fixat el 8 de setembre de 1940 quan Romania li cedí la possessió de la Dobrutja del sud. Durant la Segona Guerra Mundial Bulgària ocupà la Macedònia iugoslava i quatre districtes grecs. Posteriorment se'n retirà.

No sembla probable que les fronteres búlgares siguin rectificades en un futur. Els únics problemes podrien venir des de Romania (si reivindicava la Dobrutja) o, en el cas que es creara un estat macedònic, si aquests reivindicava tot el territori nacional. La Macedònia búlgara es troba als voltants de la ciutat de Goce Delcey. Potser el problema podria sorgir a l'inrevés: que Bulgària reivindicara la Macedònia iugoslava o la grega. Els búlgars han considerat històricament que la Macedònia és una regió seua.

Croàcia

L'antagonisme entre Sèrbia i Croàcia ha estat històricament intens i s'ha tornat a manifestar ara amb força, arran del trencament de l'antiga Iugoslàvia. Tot i que serbis i croats parlen una mateixa llengua, l'escriuen amb alfabetos diferents, provenen de tradicions polítiques diferents (austríacs i otomans) i tenen confessions religioses diferents (catòlics els croats i ortodoxos els serbis).

El gran problema de Croàcia és la guerra oberta que mantenen milícies sèrbies abanades pel govern de Belgrad i que controlen un terç del territori de l'estat croat. L'existència d'importants minories sèrbies, sobretot a la Krajina i a Eslovònia, ha donat peu a la guerra, basada en la teoria sèrbia de reunir tots els seus connacionals en un sol estat. Dins Croàcia també hi ha minories italianes i hongareses, que no provoquen cap conflicte.

Dinamarca

Dinamarca no té cap problema de fronteres —excepte un anecdòtic contenciós amb Alemanya a la zona de Rømø-Forh— però sí que té dues qüestions nacionals irresoltes: la de les illes Fer-Øer i la de Grenlàndia. En el cas de Grenlàndia cal creure que la gran illa americana accedirà finalment a un estatut d'independència (actualment ja no forma part de la CEE).

Pel que fa a les Fer-Øer, aquestes illes ocupen un territori de 1.399 km², equidistant de les costes d'Escòcia i d'Islàndia. Les illes gaudeixen d'un amplíssim estatut

d'autonomia que inclou l'ús d'una moneda pròpia i la gestió de tots els afers relacionats amb les illes. Aquesta ampla autonomia pot frenar les aspiracions independentistes expressades regularment pels seus habitants.

Dinamarca fou organitzada en estat al segle X i manté les fronteres actuals des del 1815.

Eslovàquia

L'Eslovàquia que accedeix a la independència l'1 de gener del 1993 aconseguirà per segona vegada en la seua llarga història de

ser reconeguda com a estat independent. La primera fou durant la Segona Guerra Mundial, a través d'un règim titella de l'Alemanya nazi. Abans Eslovàquia havia pertangut durant segles a Hongria i, només en aquest segle, ha format dues vegades part de la ficció txecoslovaca.

De fet encara avui hi ha un nombre important de nacionalistes hongaresos que consideren Eslovàquia part del seu país. I la situació s'agreuja si observem que el terç meridional del país, al sud de la línia Bratislava-Kosice, és habitat per hongaresos. Són més de mig milió i són durament tractats pel nou govern nacionalista eslovac que, si manté aquesta actitud, pot provocar un seriós conflicte amb Hongria. Per altra banda, a l'est del país hi ha petites comunitats ucraïneses.

Eslovènia

Dels antics estats de Iugoslàvia Eslovènia és el que manté una situació més normal. La guerra a penes si va durar una setmana i, a partir del reconeixement de la independència, l'únic conflicte que ha viscut ha estat provocat per l'arribada de milers de refugiats, que es fan notar en un territori tan petit com l'eslovè. Una de les causes que poden explicar la situació eslovena és el fet que la seua població és notablement homogènia. La immensa majoria de la població és eslovena i, entre els grups minoritaris, no hi ha serbis.

Espanya

Espanya té problemes nacionals de dos tipus. El primer és el de la situació colonial de Gibraltar, d'un costat, i de les ciutats marroquines de Ceuta i Melilla, d'un altre. En aquestes ciutats el principal punt de tensió és l'accés dels ciutadans d'origen musulmà

La personalitat nacional del País Basc no troba un reconeixement clar en l'actual estat espanyol.

ARXIU

a la nacionalitat espanyola, ciutadans que podrien constituir la majoria de la població, especialment a Melilla, al tombant del segle.

El segon tipus de problemes amb què s'enfronta Espanya deriva de l'existència de quatre nacions europees que, amb diversos graus de conflicte, qüestionen la visió que equipara Espanya al model castellà, si no és que reclamen obertament la separació. Són el País Basc o Euskadi, els Països Catalans o, més concretament, Catalunya i Galícia. Galícia manté, a més, unes notables afinitats, sobretot idiomàtiques, amb Portugal. En l'Atlàntic, davant del Sàhara, hi ha també les illes Canàries, que són un territori africà de població europea. Els aborígens de les illes, els guanxes, foren eliminats fa segles.

Finlàndia

Finlàndia ha oscil·lat al llarg de la seua història entre dues dominacions: la russa i la sueca. Encara avui n'hi queden marques.

Tot al llarg de la costa finlandesa, hi viuen prop de 300.000 suecs i, a l'ex-Unió Soviètica, hi ha la regió finlandesa de Carèlia (713.000 habitants, dels quals només el 12% són carelians) i altres zones reconegudes pel govern rus de nacionalitat finesa (84.700 habitants). Suècia i Finlàndia reivindiquen els seus drets sobre les illes Åland, actualment en possessió de Finlàndia. Finlàndia, que pertanyia a l'imperi rus, es féu independent en 1917, aprofitant la revolució bolxevic. En 1940 els finesos i els russos es tornaren a enfrontar en una

guerra que tingué per a Finlàndia la conseqüència de perdre prop de 41.500 km². Posteriorment encara hagué de cedir a l'URSS la regió de Petsamo, amb la qual cosa la Unió Soviètica fronterejà amb Noruega.

França

L'actual territori francès ocupa 543.965 km² (el més gran d'Europa exceptuant Rússia) i té 55.500.000 h. Dins França

hi ha minories nacionals, fortament assimilades, de flamencs, bretons, occitans, bascos, catalans, corsos i alemanys. Tam-

bé hi ha prop de quatre milions d'emigrants, molts d'ells àrabs marroquins o algerians.

Aquesta nova immigració magribina plantejarà els problemes més difícils d'afrontar, sobretot a ciutats com Marsella, Lió o París mateix. Les dificultats de convivència poden derivar en violents aldarulls racistes.

A banda aquest, el problema nacional més important és el que planteja el nacionalisme cors, d'implantació i combativitat demostrades. Còrsega té, però, el handicap de la seua relativa pobresa, que frena les reivindicacions independentistes. França ha reconegut l'especificitat de l'illa amb un estatus especial dins l'ordenament republicà. Però aquest reconeixement no és suficient per als nacionalistes corsos.

A banda, França manté actualment un imperi colonial prou extens encara. Les possessions franceses es divideixen en diverses categories. Hi ha els Departaments d'Ultramar (Guadalupe, Martinica i la Guaiana, al Carib; i Reunió a l'Índic); les col·lectivitats territorials (Mayotte, a l'Índic; i Saint Pierre et Miquelon, al Canadà); els Territoris d'Ultramar (Nova Caledònia, Polinèsia i Wallis et Futuna, al Pacífic; i els territoris antàrtics).

Grècia

El nacionalisme grec, un dels més arrogants d'Europa, ha tingut ocasió de recuperar-se i de ressorgir a la llum pública en ocasió de la independència de la república ex-iugoslava de Macedònia. Segons els grecs,

La capital de Bòsnia-Herzegovina, Sarajevo, ha estat sotmesa a un dels setges més durs de la guerra dels Balcans, amb un bombardeig constant.

ARXIU

Macedònia usurpa un nom hel·lènic que no té dret a usar i per això exigeixen un canvi de nom. En el fons, però, hi ha la delicada situació de la llenca de terra septentrional de Grècia. Aquesta, fins a Salònica inclosa, era poblada fins ben recentment per poblacions eslaves, iguals a les de la Macedònia iugoslava o búlgara. Des de fa dècades l'hel·lenització d'aquesta zona és gairebé completa i es comença a parlar de la necessitat de recuperar els territoris macedònics fora de Grècia. Per a justificar-ho s'addueix que els actuals pobladors eslaus només són uns usurpadors que van fer fora els autèntics macedònics, que eren grecs. Sobre aquesta base, tan discutible, s'organitzen manifestacions multitudinàries i el govern grec paga una campanya de premsa milionària.

D'una altra banda, Grècia manté amb Turquia diverses conteses, tant per Xipre (partida en dues zones, actualment) com per les minories turques que encara queden a Grècia.

Gran Bretanya

El Regne Unit de la Gran Bretanya i el Nord d'Irlanda protagonitzen una de les guerres nacionals d'Europa: el conflicte de l'Ulster. Des que a principi de segle Irlanda va aconseguir la independència de la Gran Bretanya, hi ha un contenciós per la possessió d'alguns comtats del nord de l'illa, coneguts sota el nom d'Ulster. En aquesta porció de terra, anglesos i escocesos hi són majoritaris. La confrontació es disfressa també de component religiós, ja que

L'ètnia gitana està escampada pertot Europa. ARXIU

els irlandesos són catòlics i els anglesos i escocesos, protestants. La guerra de l'Ulster, la protagonitzen sobretot l'exèrcit britànic i l'anomenat Exèrcit Republicà Irlandès, que no té cap relació oficial amb la república d'Irlanda. El conflicte ha causat milers de morts.

Dins la Gran Bretanya s'ha accentuat també l'enfrontament entre Anglaterra i Escòcia. La riquesa dels jaciments petrolers de la Mar del Nord ha provocat una presa de consciència dels escocesos que ara reclamen més autogovern. Escòcia no basa el seu nacionalisme en arguments lingüístics perquè el gaèlic n'ha pràcticament

desaparegut. D'altra banda, la peculiar estructura administrativa del Regne Unit fa d'Escòcia un país quasi independent, amb moneda pròpia i tot. De fet la monarquia britànica reconeix que Escòcia podria ser independent només demanant-ho.

Dins el Regne Unit hi ha també el cas de Gal·les, on el nacionalisme és molt menys potent que no a Escòcia, i algunes situacions molt especials, com les de les petites illes anglo-normandes o de Mann. Finalment, Cornualla és un país d'arrels celtes que podem considerar gairebé desaparegudes.

Hongria

El principal conflicte nacional que afronta Hongria és la disputa amb Romania per la Transilvània. Aquesta regió ha estat cobejada per tots dos països des de fa segles. En aquest segle, però, ha estat pràcticament sempre romanesa. Hongria la va perdre pel Tractat de Trianon el 4 de juny del 1920. Aquest Tractat també li feia renunciar Eslovàquia i Rutènia, Croàcia i el Banat (Iugoslàvia). El que aleshores era coneguda per "la petita Hongria" es quedà amb la meitat del territori que tenia i amb importants minories disperses pel que ja eren països veïns. Avui queden 19.000 hongaresos a Àustria, 595.000 a la república federal dels Txecs i els Eslovacs, 1.764.000 a Romania i 176.000 a la Unió Soviètica. A Hongria, en canvi, només hi ha 60.000 no-hongaresos –sobretot alemanys, eslovacs, jueus i romanesos–. En 1945 mig milió d'alemanys van ser expulsats del país.

En aquests últims anys les tensions entre Hongria i Romania per la Transilvània han estat grans. El punt màxim d'aquestes tensions va arribar poc abans de la caiguda del règim de Nicolae Ceaucescu. Aquest havia anunciat un pla de sistematització agrícola que havia de destruir majoria de les poblacions hongareses de Transilvània. El pla va ser frenat per la revolució, desencadenada precisament, a Timisoara, pels atacs de la dictadura contra un defensor religiós de la minoria hongaresa. Però al cap de poques setmanes la violència entre hongaresos i romanesos renaixia.

Irlanda

L'Eire independent no té cap problema nacional més que la situació de la porció nord de l'illa, en mans britàniques. Però tot indica que el govern irlandès ja ha renun-

El conflicte d'Irlanda del Nord ha causat milers de víctimes. En la foto, un atemptat a Derry. ARXIU

ciat a reintegrar-la i es limita a reclamar que es complequen una sèrie de drets culturals i socials que afecten particularment la minoria irlandesa. Tampoc no sembla que la població irlandesa del sud faça un gran cas de la reunificació, si tenim en compte el poc entusiasme que desperten els partits que la reclamen obertament.

Islàndia

Islàndia, pel seu allunyament, és l'únic estat actual d'Europa que no té cap problema nacional. És independent des del 1944.

Abans havia format part de Dinamarca.

catius en algunes zones del sud, com ara Sicília.

Tanmateix, aquests problemes, cal separar-los dels que podríem considerar com a autèntics problemes nacionals: Sardenya, les valls occitanes, el Friül, el Tirol del Sud i la zona eslovena. En aquests casos, tot i que sovint tenen menys importància que els anteriors, ens trobem amb problemes realment provocats per la no-italianitat dels afectats. De tots, el de més volum és el de Sardenya (illa dins la qual hi ha la minoria cultural catalana de l'Alguer). Sardenya té un estatut d'autonomia atorgat pel govern italià però molt discutit pels grups nacionalistes.

Bòsnia i Hercegovina és una de les antigues repúbliques de Iugoslàvia que no ha volgut continuar formant-ne part.

ARXIU

Itàlia

"Itàlia, l'ha creada la televisió". Aquesta és una broma típica per a parlar d'un país on les diferències regionals són tan intenses que arriben a confondre's amb autèntiques qüestions nacionals. Fins i tot la llengua italiana es considera que és, en realitat, un invent pre-fabricat que ha funcionat només des del moment que ha tingut potents mitjans de difusió, com ara la RAI.

El fort sentiment particularista ha esclatat de manera clara a les regions del nord, amb la creació de les Lligues, sobretot la Llombarda. Aquestes organitzacions basen el seu discurs en les diferències econòmiques i culturals entre el nord i el sud d'Itàlia i han arribat a reclamar la creació de dues repúbliques diferents. D'un altre estil, però responent al mateix sentiment, han aparegut també moviments reivindi-

Iugoslàvia

L'actual república federal iugoslava és formada només per les antigues repúbliques iugoslaves de Sèrbia i Montenegro. Dins els límits de l'antiga Iugoslàvia hi ha també el cas de Macedònia, una república que, tot i haver proclamat la seua independència, encara no és reconeguda per la gran majoria dels estats i viu una situació anòmala.

Els serbis porten a terme una política fortament agressiva contra els seus veïns ex-iugoslavs. Aquesta s'ha manifestat amb tota claredat a Croàcia i a Bòsnia-Hercegovina, on milícies sèrbies, instigades i armades des de Iugoslàvia, combaten per alterar les fronteres de l'antiga federació. La tesi sota la qual s'aixopluga aquesta agressió és que tots els ciutadans serbis tenen dret a viure en un mateix estat.

Liechtenstein

Estat sobirà des del 1342, el petit principat de Liechtenstein, en la frontera entre Suïssa i Àustria, continuarà gaudint d'un estatut especial que en fa un país independent, tot i que no és sinó una sola vall. Liechtenstein és de població alemanya i cedeix la seua representació exterior a Suïssa.

Luxemburg

De tots els petits estats europeus Luxemburg és el més normalitzat, el que viu una existència més acostada al que seria la vida d'un estat gran. A Luxemburg es parla un dialecte alemany, oficialitzat amb el nom de luxemburguès. El 1839 l'àrea de parla francesa de Luxemburg es va incorporar a Bèlgica, on forma la província del mateix nom. Durant la Segona Guerra Mundial el país va ser incorporat a Alemanya.

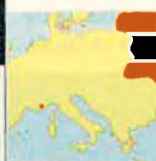
Malta

A Malta hi ha l'única població semítica assentada a Europa des de segles. Els maltesos parlen una llengua pròxima a l'àrab, el maltès, cooficial amb l'anglès. Malta és independent des del 1964 i des del 1974 és una república.

Mònaco

Un altre petit país de no més 27.000 habitants, envoltat completament pel departament francès dels Alps Marítims. El principal problema nacional de Mònaco o Mònegue és d'aconseguir que França respecte la seua independència. La república francesa ja provà d'engolir el principat l'any 1962 quan trencà la convenció de veïnatge. Un any després es va signar un nou conveni que dona a França el control quasi total del país dels Grimaldi. A Mònaco es parla un dialecte de l'occità, amb fortes influències italianes, però l'idioma oficial és el francès.

Noruega

Noruega presenta una curiositat des del punt de vista lingüístic, que és l'oficialitat de dos idiomes que són, en realitat, un de sol. Tant el Bokmål com el Nynorsk són en realitat dues formes diferents (més danesitzada i més depurada) d'un mateix

idioma. Per a evitar problemes l'estat noruec ha acceptat de declarar-los tots dos oficials.

Aquesta anècdota a banda, l'únic problema nacional que hi ha a Noruega és l'existència de la comunitat sama (o lapona) al nord. Els sama (també n'hi ha a Suècia, Finlàndia i Rússia), són majoritàriament nòmades i no tenen reconeguts els mateixos drets en cada territori.

Països Baixos

Els Països Baixos, segons que diu la seua constitució, són formats pels Països Baixos europeus i les illes caribenques d'Aruba i les Antilles holandeses. Hi ha la confusió habitual de referir-s'hi usant el nom d'Holanda, que és una de les províncies originàries dels Països Baixos. Però també és usual de referir-se a tot el Benelux amb el terme Països Baixos.

Ací hi ha dos problemes nacionals d'un cert pes. D'una banda la relació amb Flandes: holandesos i flamencs són el mateix, tot i que ambdues comunitats són molt geloses de la diferència i prefereixen mantenir-la. Tot i això, des del punt de vista cultural sobretot, és evident que per a Flandes és d'una enorme ajuda l'existència dels Països Baixos.

El segon problema és l'existència al nord del país i en el reguitzell d'illes que van fins a Dinamarca d'una altra nació, Frísia. Frísia és, oficialment, una província dels Països Baixos amb alguns drets culturals

Un nen lapó. Els lapons o sama són nòmades i viuen al nord de Noruega, Suècia, Finlàndia i Rússia.

ARXIU

especials, entre els quals el bilingüisme frisó-neerlandès. El nacionalisme frisó no és excessivament potent.

Polònia

Polònia és un país turmentat per la història, que mai no ha pogut mantenir-se estable gaire temps sobre un mateix territori.

D'aquí ve que tinga un enorme problema de fronteres, segurament el més desestabilitzador que hi ha avui a Europa. I això per dues bandes distintes. D'un costat Alema-

nya podria reclamar en qualsevol moment els territoris de Silèsia, Pomerània i Mazúria, tradicionalment habitats per alemanys i posats sota dominació polonesa a final de la Segona Guerra Mundial.

Però posats sota dominació polonesa precisament per compensar el pas a l'URSS d'una bona part dels territoris orientals de l'antiga Polònia. En aquests territoris, a Lituània, Kaliningrad, Ucraïna i Belarrús, queden encara milers de polonesos. La tensió és particularment intensa a Lituània, que formà un imperi conjunt amb Polònia fa segles. Els lituans temen l'expansionisme polonès i consideren que l'argument de les poblacions poloneses residents al sud de VÍlnius podria ser només una excusa per a justificar una dominació sobre Lituània.

Portugal

Portugal, en general, pot dir-se que no té problemes nacionals. Però en la complicada geografia europea sempre hi ha un racó per als conflictes anecdòtics. En primer lloc, la relació amb Espanya, on rutinàriament hi ha nacionalistes que reclamen la creació d'una Iberia de la qual formarien part també els portuguesos. Després hi ha el cas complex de Galícia, amb la qual l'uneixen forts llaços culturals, però pràcticament res més. I, finalment, queden els petits enclavaments a banda i banda de la frontera amb Espanya, que no coincideixen lingüísticament amb l'estat que els ha tocat.

En ple Atlàntic Portugal s'enfronta també al problema colonial de les Açores i Madcira, on petits grups reclamen la independència. També té la colònia de Macau, a la Xina, que tornarà a la República Popular en 1997.

Romania

Romania podria guanyar o perdre territori per tres costats. D'una banda hi ha la disputa amb Hongria per la Transilvània. D'un altre la disputa amb Bulgària per la Dobrutja. I finalment el cas de Moldàvia, que duu a terme un procés de reunificació amb la resta de Romania.

El primer dels casos, el de Transilvània, és el realment discutit. Es tracta d'una regió molt diferenciada dins l'actual estat romanès. Tot i que la majoria de la població no siga hongaresa, els hongaresos hi són en nombre molt important i reivindicuen el retorn a Hongria, una de les nacions amb un sentiment nacional més arrelat

La disputa entre Romania i Hongria per la Transilvània ha provocat en els últims anys nombroses manifestacions, com la de la fotografia.

ARXIU

d'Europa. L'intent de Nicolai Ceausescu de destruir el paisatge tradicional de Transilvània i d'imposar-hi granges monumentals va crear una tensió notabilíssima entre ambdós estats. Més endavant, la revolució que enderrocà el dictador va nàixer precisament a Transilvània, amb l'ajut o la complicitat de l'exèrcit hongarès.

Pel que fa a la Dobrutja, és un territori actualment búlgar, però sobre el qual pesa una permanent reivindicació romana.

San Marino

San Marino és un petit estat envoltat de territori italià i lligat absolutament a Itàlia. Hi viuen 22.418 persones, ètnicament italianes, governades per un peculiar sistema: dos membres del Parlament exerceixen cada sis mesos el govern.

Suïssa

A Suïssa coexisteixen poblacions de diversos origen nacional, sense que això haja creat pràcticament fins ara tensions importants. I això gràcies a la gran descentralització del país i a la seua riquesa. Concretament, hi podem distingir quatre poblacions diferents. A l'oest hi ha els cantons francesos, al nord els alemanys, al sud hi ha l'únic cantó italià i, repartides per diversos cantons, hi ha també petites comunitats de llengua reto-romànica.

En ocasió del referèndum sobre l'espai

A Suïssa no hi ha gairebé tensions nacionals. L'alcalde d'un poblet suís en una taverna típica.

ARXIU

Turquia és un país entre Àsia i Europa. Un basar d'espècies a Istanbul, la ciutat que millor il·lustra l'ambient de terra de transició.

ARXIU

econòmic europeu s'han manifestat per primer vegada tensions entre els cantons, derivades de la seua adscripció nacional. Això ha passat perquè tots els cantons francesos han votat que sí i els alemanys, amb l'excepció d'un, i l'italià han votat que no. Algunes veus, als cantons francesos, han qüestionat la continuïtat del país.

Suècia

A Suècia hi ha una petita minoria lingüística finlandesa que té tendència a desaparèixer, absorbida pels suecs. En canvi la minoria sueca de Finlàndia gaudeix d'unes immillorables garanties culturals i està ben asentada.

A banda l'intercanvi fronterer, el problema nacional més important de Suècia, com d'altres països nòrdics, és l'existència de la comunitat sama.

Turquia

Turquia és un país a cavall entre Àsia i Europa, amb conflictes a totes dues bandes. A Europa els turcs estan enfrontats als grecs per causa de l'illa de Xipre i les minories turques de Tràcia. També amb Bulgària, perquè hi viuen d'un milió de turcs a dos, sovint perseguits i reprimits per les autoritats búlgares. Finalment els turcs s'han erigit en paladins de totes les minories musulmanes dels Balcans i tenen un paper important, per exemple, en la defensa del musulmans de Bòsnia. Cal

recordar que la majoria dels Balcans formaven part de l'imperi turc otomà a final del segle passat. De tots aquests problemes, el més important és el de l'illa de Xipre, on els turcs han proclamat una República Turca del Nord de Xipre que no reconeix ningú.

A l'Àsia els turcs s'enfronten amb dos tipus de problemes. D'una banda hi ha el de la població kurda que lluita per la independència a la frontera amb Síria i l'Iraq. Però d'una altra, hi ha l'emergència del nacionalisme panturc a les antigues repúbliques de l'Àsia central. Amb l'excepció del Tadjikistan, les repúbliques musulmanes de l'ex-URSS són de població turca. I també dins Rússia, fins a Iacútia, hi ha pobles turcs. Tot i que sovint estan barallats entre ells, aquests últims anys es nota el renaixement de la idea d'unitat que, bàsicament, s'expressa a través de l'adopció de lligams molt estrets amb la "mare pàtria" turca.

Xipre

Encara que Xipre siga independent des del 1959, l'illa, situada sota la costa turca, és objecte de disputa entre grecs i turcs. De fet els turcs la van envair el 1974 per evitar que el govern xipriota la integrara a Grècia, tal com pretenia la Junta dels Coronels. A conseqüència d'aquesta invasió s'acabà proclamant una República Turca del Nord de Xipre, que no ha estat reconeguda per cap estat, excepte Turquia. La república turca ocupa el 37% de l'illa.